

Jezus gedoopt en verzocht

Periodethema: de rondwandeling
Markus 1: 9-13 en Lukas 4: 1-15

a. Jezus gedoopt (Mark. 1: 9-11)

UITLEG VAN DE TEKST

Met de woorden 'en het geschiedde' neemt Markus on mee naar het begin van het openbare optreden van de Heere Jezus. Hij is dan dertig jaar oud. Markus vertelt ons niets van Jezus' geboortegeschiedenis, afkomst of jeugd. Het enige wat hij van Hem zegt is dat Hij 'Jezus van Nazareth van Galilea' is. Nazareth was een klein stadje in de noordelijke provincie Galilea. Nu wordt Hij door Johannes gedoopt in de Jordaan. Uit Matth. 3: 13-17 weten we dat Johannes het verzoek van de Heere Jezus om gedoopt te worden eerst heeft geweigerd: 'Mij is nodig van U gedoopt te worden en komt Gij tot Mij?' Toch moet hij de Heere Jezus dopen en dat doet Johannes dan. Als de Heere Jezus uit het water opklimt, ziet Hij de hemelen opengaan en de Heilige Geest in de gedaante van een duif daalt op Hem neer. Deze doop met de Heilige Geest is een vervulling en bekrachtiging van Jezus' bediening. Al in het Oude Testament was het geprofeteerd dat de Heilige Geest op een bijzondere manier in de Messias aanwezig zou zijn. Hiermee wordt de Heere Jezus aangewezen als de Messias.

Vervolgens klinkt er een stem uit de hemel. God de Vader geeft getuigenis dat Jezus Zijn Zoon is: 'Gij zijt Mijn geliefde Zoon, in Dewelken Ik Mijn welbehagen heb!'

TER OVERWEGING

- De geschiedenis van de doop van de Heere Jezus leent zich bij uitstek om in de middenbouw iets te vertellen over de Drie-eenheid, zoals in vraag en antwoord 25 van de Heidelbergse Catechismus wordt beleden. God de Zoon wordt ge-

doopt. God de Heilige Geest daalt op Hem neer in de gedaante van een duif. God de Vader spreekt.

- In deze doop wordt de Heere Jezus door de Heilige Geest gezalfd. Wanneer koningen, priesters en profeten werden gezalfd, was dat een teken van hun aanstelling en bekwaammaking tot de taak waartoe ze geroepen werden. Bij deze zalving wordt de Heere Jezus ook aangesteld en bekwaam gemaakt om het verlossingswerk te kunnen verrichten.
- N.a.v. dit gedeelte kan met de kinderen ook over de betekenis van de doop worden gesproken. De doop wijst ons op onze zonde en de afwassing daarvan, door het bloed van de Heere Jezus. Hij had geen zonde, maar is tot zonde gemaakt. Het ondergaan in het water van de Jordaan wijst al op Zijn vernedering.

b. Jezus verzocht (Mark. 1: 12-13 en Luk. 4: 1-15)

VOORAF

De verzoeking van de Heere Jezus (die ook beschreven staat in Matth. 4: 1-11) volgt onmiddellijk op Zijn doop door Johannes in de Jordaan. Dit hoogtepunt wordt gevolgd door een dieptepunt. Opmerkelijk is dat de Heere Jezus, vol van de Heilige Geest, door de Geest weggeleid wordt in de woestijn (vers 1). De Heilige Geest brengt Hem in dat kale, droge, steenachtige en zanderige gebied met wilde dieren om daar verzocht te worden van de duivel. De evangelisten Markus en Lukas vermelden dat de Heere Jezus gedurende de hele pe-

riode van veertig dagen verzocht werd. De drie grootste verzoeken aan het eind staan in Gods Woord.

Het is van belang om uit te leggen wie de duivel is. De duivel is een gevallen engel, de aartsvijand van God, die erop uit is om alles stuk te maken wat God gemaakt heeft. Dat kunnen we lezen in Gen. 3, waar hij de mens verleid heeft om in zonde te vallen en de mens is door eigen schuld gevallen. Nu is de Heere Jezus gekomen om de gevallen mens te redden en dat wil de duivel voorkomen. Hij gaat daarom de Heere Jezus verzoeken, dat is proberen Hem van God af te trekken door Hem te laten zondigen. Waarom wordt de Heere Jezus verzocht? Omdat Hij ons vlees en bloed heeft aangenomen, dus waarlijk mens is geworden, wordt ook Hij evenals ieder ander mens onderworpen aan de aanvallen van de duivel. In het paradijs bezweek de eerste Adam onder de aanvallen van de duivel. Adam en Eva geloofden zijn woorden en werden ongehoorzaam aan de Heere. In Adam vielen wij allen. Maar nu komt de Heere Jezus als de tweede Adam en Hij biedt weerstand tegen de aanvallen van de duivel en verslaat hem. Waar de eerste mens viel en al zijn nakomelingen meesleepte in het verderf, daar houdt Hij stand en mag zo de overwinning bevechten voor heel Zijn kerk. Zo kan en wil Hij ons genadig zijn en ons redden uit de macht van de duivel. De duivel bedoelt in deze verzoeken Zijn val om zo te verhinderen dat iemand behouden zou kunnen worden. Onze zaligheid hangt er van af. Misschien kan het verschil worden uitgelegd tussen verzoeken en beproeven. De duivel verzoekt. Op allerlei manieren ook in onze tijd. Verzoeken is iemand proberen tot kwaad te verleiden. De Heere geeft de duivel ruimte om mensen te verzoeken, hoewel de duivel niet verder kan gaan dan de Heere hem ruimte geeft. Luther sprak van een kettinghond. En Bunyan tekent in de Christenreis de duivel als de geketende leeuw net langs het pad dat christen heeft te gaan. God bepaalt niet alleen de ruimte, maar ook de tijd waarin de duivel gelegenheid krijgt om Gods kinderen te verzoeken. De Heere Zelf verzoekt niet tot het kwaad, dat kan niet (Jak. 1: 13). Wel gebruikt Hij soms de verzoeking van de duivel om te beproeven, om de gehoorzaamheid aan de Heere op de proef te stellen of het wel echt is. Hier zit dus een goede bedoeling achter, namelijk om iemands geloofskracht te versterken en Gods kracht zichtbaar te maken. Samenvattend kunnen we zeggen: God beproeft om staande te houden. De satan verzoekt om te doen vallen. 'Wij hebben geen Hogepriester', lezen we in Hebr. 4, 'Die niet kan medelijden hebben met onze zwakheden, maar Die in alle dingen, gelijk als wij, is verzocht geweest, doch zonder zonde.' Op Hem had de duivel geen vat. Hij doorstond alle verzoeking tot op het einde toe en over-

won. Dat is tot bemoediging. Zo weet Hij te helpen en te bewaren in alle verzoeken. 'Want in hetgeen Hij Zelf, verzocht zijnde, geleden heeft, kan Hij degenen die verzocht worden te hulp komen.' (Hebr. 2: 18)

c. De eerste verzoeking (Luk. 4: 1-4)

UITLEG VAN DE TEKST

De Heere Jezus heeft veertig dagen en veertig nachten in de woestijn gevast, d.w.z. niets gegeten (vers 2). De eenzaamheid opzoeken en vasten zijn middelen om Zich door het gebed volkomen te richten op Zijn Vader en gemeenschap met Hem te zoeken. De periode van veertig dagen en veertig nachten herinnert ons aan Mozes. Hij vastte veertig dagen en veertig nachten op de berg Sinai (Ex. 34: 28). Elia liep veertig dagen en veertig nachten door de woestijn, zonder eten en drinken naar diezelfde berg. Maar de Heere sterkte hem door de spijze, die Hij daarvoor gegeven had (1 Kon. 19: 8). Na deze veertig dagen en veertig nachten heeft de Heere Jezus honger. En daar maakt de duivel gebruik van. De verzoeker komt tot Hem. De manier waarop hij verschijnt, wordt in Gods Woord niet vermeld. Hoewel Calvijn denkt aan een visioen, kunnen we ook denken aan een werkelijk gebeuren. De duivel kan op allerlei manieren tot ons spreken, door een stem in ons hart of via een mens. De duivel wijst de Heere Jezus erop dat Hij toch Gods Zoon is: 'indien gij Gods Zoon zijt, zeg tot deze steen, dat hij brood worde' (vers 3). Wat is de satan listig! Hij ontkent de uitspraken van God de Vader gedaan bij de doop van Zijn Zoon niet, maar probeert op deze wijze twijfel te zaaien in het hart van de Heere Jezus. 'indien gij Gods Zoon zijt...' Is het eigenlijk wel zo? Het is toch vreemd als een Zoon van God honger moet lijden? Laat het dan maar eens zien. Maak van die steen maar brood! Dit is de duivel ten voeten uit. Op een verborgen manier zaait hij twijfel. Zo is het in het paradijs al begonnen. Nee, hij zei niet openlijk tegen Eva dat het niet waar was, wat God had gezegd. Hij stelde alleen maar een vraag: 'is het ook, dat God gezegd heeft...' (Gen. 3: 1) Het antwoord wat de Heere Jezus geeft, komt rechtstreeks uit de Bijbel: 'Er is geschreven...' (vers 4) Het zijn woorden uit Deut. 8: 3. Mozes haalt daar de geschiedenis van het manna op. Hij herinnert Israël eraan hoe het verlegen zat om brood en hoe de Heere het ook zonder dat brood wonderlijk had gevoed, namelijk door het manna. Van de Heere waren ze afhankelijk en niet van brood alleen. Het brood houdt ons niet in het leven als God het niet zegent en er geen levenskracht aan verleent. We mogen onder alle omstandigheden erop vertrouwen dat God naar Zijn belofte voor ons zal zorgen. Door het scheppende

spreken van God zijn er middelen om ons te onderhouden. Misschien wel op een hele andere wijze dan wij denken. Aan dit spreken wil Christus Zich in gehoorzaamheid onderwerpen. Hij wil het brood slechts ontvangen in gehoorzaamheid aan het woord uit Gods mond.

TER OVERWEGING

- Als we het moeilijk hebben, is de duivel er heel snel bij. Als we zwak zijn, heeft hij aan ons een gemakkelijke prooi. Hij loert op zulke momenten. Hij zaait wantrouwen en wekt twijfel aan Gods Woord, aan Gods voorzienigheid, almacht, liefde, goedheid en rechtvaardigheid.
- Hij probeert de mens ontevreden te maken en tegen Gods beleid in opstand te doen komen en tot eigenmachtig handelen te brengen. Maak aan de kinderen maar duidelijk dat de Heere Jezus van stenen brood had kunnen maken. Denk maar aan de wonderbare spijziging van een grote schare met maar vijf broden en twee vissen. Maar Hij doet het niet. Dit hongeren is ook een onderdeel van Zijn lijden, wat Hij moet ondergaan in gehoorzaamheid aan Zijn vader en wanneer Hij met Zijn machtswoord van stenen broden zou maken, zou Hij ongehoorzaam zijn aan Zijn hemelse Vader. Hij houdt stand in deze verzoeking en belijdt dat Hij enkel uit de hand van Zijn hemelse Vader wil leven. Hij kiest niet voor Zelfbediening, maar wil bediend worden door Zijn Vader. Daar wilde Adam juist van af. Die wilde als God zijn om zelf te kunnen beslissen. Hij meende dat hij op eigen benen kon staan. Hij was ongehoorzaam aan het Woord van God en dat betekende de dood. De Heere Jezus bleef gehoorzaam aan het Woord van God en zo schonk en schenkt Hij het leven. De Borg mag het verwachten van Zijn Vader en zo heeft Hij het als Middelaar voor Zijn kinderen verdiend dat ook zij het door genade kunnen beoefenen om het weer van de hemelse Vader te verwachten en uit Zijn hand te leven. De Heere Jezus vertrouwde in de nood (van de honger) op Zijn vader. Zo heeft Hij de wil van Zijn Vader gedaan. Dat betekent voor ons dat ook wij in onze nood tot Hem mogen gaan. Christus heeft die macht niet voor Zichzelf gebruikt. Daarom heeft Hij macht om ons te helpen in onze nood.

d. De tweede verzoeking (Luk. 4: 5-8)

UITLEG VAN DE TEKST

Tijdens de tweede (bij de evangelist Mattheüs de laatste) verzoeking neemt de duivel de Heere Jezus mee op een hoge berg. Een prachtig uitzicht op

heel de omgeving. En de duivel is zo machtig dat hij Hem al de koninkrijken der wereld en de heerlijkheid daarvan in korte tijd kan tonen. Lukas vermeldt in vers 6 dat de satan zegt: 'ze is mij overgegeven.' Dat is ten dele waar. Deze wereld is sinds de zondeval door de duivel bezet gebied geworden. De duivel wordt daarom wel 'de overste dezer wereld' genoemd. In zijn antwoord ontkent de Heere Jezus dat ook niet. Maar de bezetter is geen eigenaar. God is en blijft de rechtmatige Gebieder van al het geschapene. Heel de wereld ligt als het ware aan de voeten van de Heere Jezus en de duivel is bereid om Hem dat alles te geven. Dan hoeft Hij verder niet die weg van lijden te gaan. Alleen moet Hij dan wel de satan aanbidden, dat betekent hem als oppermachtige erkennen en hem eer bewijzen. Laten we deze verzoeking niet onderschatten. Christus wist immers wat hem te wachten stond. Met een knieval zou Hij Koning zijn, maar geen Zaligmaker. Geen Koning, Die het zaligst lot ver boven alle goën kan schenken. Maar Gode zij dank: Hij buigt niet, maar antwoordt heel kort: 'ga weg van Mij, satan.' De duivel aanbidden, dat nooit. 'Want er is geschreven: gij zult de Heere, uw God, aanbidden en Hem alleen dienen.' Het zijn woorden uit Deut. 6: 13. Dan gaat de duivel weg en blijkt dat wat de Heere beloofd heeft, waar is. Bij Mattheüs lezen we dat de engelen komen om de Heere Jezus te dienen. Ze eren hem en geven Hem alles wat Hij nodig heeft.

TER OVERWEGING

- De vraag die vanuit dit gedeelte tot ons komt is: wie dienen wij? Van nature dienen we de satan, die ons mooie dingen voorspiegelt. Maar het aanbidden, het dienen van de duivel brengt tijdelijke vreugde met zich mee, met alles wat deze wereld te bieden heeft. We kennen deze knieval wel. Waarom zou je moeilijk doen als het makkelijk kan?
- Wat is het soms moeilijk om staande te blijven. Dat kan nooit in eigen kracht, maar wel in Gods kracht. De Heere heeft ons leren bidden in het volmaakte gebed: 'leid ons niet in verzoeking, maar verlos ons van de boze.' Daarmee vragen we aan de Heere om ons niet in handen van de duivel te geven en niet aan onszelf over te geven. Met dit gebed op de lippen mogen we onszelf niet in verzoeking brengen. En als we er onverwachts in geraken, moeten we biddend trachten de verzoeking uit de weg te gaan. Want op de ene verzoeking volgt de andere en we zitten zo muurvast. Wat is het nodig om waakzaam te zijn en de duivel te onderscheiden. De ene keer komt hij als een briesende leeuw zoekende wie hij zou kunnen verslinden, de andere keer komt hij als een engel des lichts. De Heere Jezus was in de verzoeken met het Woord gewapend.

- Het is opvallend dat de Heere Jezus niet in discussie gaat met de satan, Hij gebruikt geen tegenargumenten, hij begint niet met het woordje als, als de Heere dit wil of als de Heere dat doet, maar Hij citeert eenvoudig het Woord en houdt het daarbij: er is geschreven. Met het woord van God heeft de Heere Jezus de aanvallen van de duivel afgeslagen. Om in de verzoeking staande te blijven, moeten we de gehele wapenrusting van God aandoen, zoals in Efeze 6 wordt beschreven: 'doet aan de gehele wapenrusting Gods, opdat gij kunt staan tegen de listige omleidingen van de duivel.' Wat is het daarom nodig om veel te weten uit Gods Woord en bovenal de Heere te mogen kennen en dienen, want dat geeft echte vreugde.

e. De derde verzoeking (Luk. 4: 9-15)

UITLEG VAN DE TEKST

De duivel geeft het nog niet op. Hij neemt de Heere Jezus mee naar de tempel in Jeruzalem, de heilige stad. Samen met de Heere Jezus staat hij op de tinnen van de tempel. Waarschijnlijk moeten we hier denken aan het dak van de zuilengang van Salomo. Vanaf hier keek men in het diepste ravijn naast de tempelberg. Hij spoort de Heere Jezus aan om naar beneden te springen en doet dat met gebruik van een Bijbelwoord. Als de Heere Jezus een Bijbelwoord gebruikt, zal hij dat ook doen. De Heere Jezus heeft duidelijk gemaakt tijdens de eerste verzoeking, dat Hij wil leven in afhankelijkheid van Zijn hemelse Vader. Laat dat dan maar eens zien, zegt de duivel, door naar beneden te springen vanaf deze hoge plaats. Er staat immers in de Schriften, dat God Zijn engelen zal bevelen, dat ze U zullen bewaren. Ze zullen U op de handen nemen en Gij zult Uw voet niet te eniger tijd aan een steen stoten. Zo staat het in Psalm 91: 11. God zal Zijn kinderen bewaren in allerlei gevaren. Als Jezus de Zoon van God is, zal ook Hem geen gevaar overkomen. Maar de duivel laat wat weg: in al uwe wegen. Hij laat de tekst heel wat anders zeggen dan de Heilige Geest bedoelt, als hij beweert dat de engelen Gods kinderen onder alle omstandigheden beschermen. De Heere Jezus is hier helemaal niet in gevaren, waar het in Psalm 91 over gaat. Als Hij nu van het dak zou afspringen in het ravijn, dan zou het alleen maar een vertoon van Zijn macht zijn, om Zich door de engelen te laten dragen.

Weer pakt de Heere Jezus het zwaard van het Woord en slaat terug met het Woord uit Deut. 6: 16. Daar wordt het volk herinnert aan de situatie bij Massa. Ze werden daar door de Heere gewaar-schuwd om de Heere niet te verzoeken (Ex. 17: 1-7).

Als de duivel deze verzoeken gedaan heeft, wijkt hij van Hem voor een tijd. En de Heere Jezus keert door de kracht van de Heilige Geest terug naar Galilea. Spoedig wordt dit in de omgeving bekend. Hij leert de mensen in de synagogen en wordt door hen allen geprezen.

TER OVERWEGING

Dit gedeelte leert ons dat we geen teksten uit de Bijbel mogen toepassen op handelingen die ongeoorloofd zijn en dan te eisen dat God ingrijpt om te beveiligen. Dat is God verzoeken. Dat is God dwingen om onze weg te gaan, om ons op eigen gekozen wegen te helpen. Als de Heere Jezus er op ingegaan was en van het dak van de tempel was afgesprongen, dan had Hij een eigen weg gekozen om in de gunst van het volk te komen. Hij wil de weg van de Vader gaan en dat is de weg van het kruis om zo te kunnen verlossen. De duivel is heel goed thuis in de Bijbel. Maar we kunnen zijn Bijbelgebruik herkennen aan het verdraaien en uit het verband rukken van teksten. Laten we daar waakzaam voor zijn. Het is waar en laten we dat onderstrepen dat de Heere naar Psalm 91: 11 de Zijnen nabij is in de nood.

GELOOFSLEER

Afsterven en opstaan

We lezen in dit gedeelte over de doop dat de Heere Jezus ondergaat in, maar ook opkomt uit het water van de Jordaan. Hierin ligt onderwijs voor ons: ook wij moeten ondergaan (sterven aan ons oude leven) en opstaan tot een nieuw leven. Zoals dat beleden wordt in zondag 33 (vraag en antw. 88-90) van de Heidelbergse Catechismus:

'in hoeveel stukken (= dingen) bestaat de waarachtige (= echte) bekering van de mens?' 'In twee stukken (= dingen): in de afsterving van de oude en in de opstanding van de nieuwe mens.'

'Wat is de afsterving van de oude mens?' 'Het is een hartelijk leedwezen (= verdriet) dat wij God door onze zonden vertoornd hebben en die hoe langer hoe meer haten en vlieden (= ervan wegvluichten).'

'Wat is de opstanding van de nieuwe mens?' 'Het is een hartelijke vreugde in God door Christus en een ernstige lust (= zin, begeerte) en liefde om naar de wil van God in alle goede werken te leven.'

In dit gedeelte komt ook de Drie-eenheid van God naar voren, zoals dat beleden wordt in art. 8 van de Nederlandse Geloofsbelijdenis:

De Heilige Drie-eenheid

'Volgens deze waarheid en dit Woord van God, zo geloven wij in een enige God. Die een enig Wezen

is, in Hetwelk zijn drie Personen, in der daad en waarheid en van eeuwigheid onderscheiden naar Hun onmededeelbare eigenschappen: namelijk de Vader en de Zoon en de Heilige Geest.

De Vader is de Oorzaak, Oorsprong en het Begin aller dingen, zowel zienlijke als onzienlijke;

de Zoon is het Woord, de Wijsheid en het Beeld des Vaders; de Heilige Geest de eeuwige Kracht en Mogendheid, uitgaande van den Vader en den Zoon.

Zo toch, dat dit onderscheid niet maakt dat God in drieën gedeeld is; aangezien de Heilige Schrift ons leert dat de Vader en de Zoon en de Heilige Geest, elk Zijn zelfstandigheid heeft, onderscheiden door Hun eigenschappen; maar zo, dat deze drie Personen maar een enig God zijn. Zo is het dan openbaar dat de Vader niet is de Zoon en dat de Zoon niet is de Vader, dat ook insgelijks de Heilige Geest niet is de Vader, noch de Zoon. Intussen, deze Personen, zó onderscheiden, zijn niet gedeeld, noch ook ondereen vermengd. Want de Vader heeft het vlees niet aangenomen, noch ook de Heilige Geest, maar alleen de Zoon. De Vader is nooit zonder Zijn Zoon, noch zonder Zijn Heilige Geest geweest; want Zij zijn alle Drie van gelijke eeuwigheid in één zelfde Wezen. Daar is noch eerste, noch laatste; want Zij zijn alle Drie één in waarheid, in mogendheid, in goedheid en barmhartigheid.'

Gerechtigheid

In dit gedeelte komen we het Griekse woord dikaiosun?: 'gerechtigheid' of 'rechtvaardigheid' tegen. Jezus zegt dat Hij gekomen is om alle gerechtigheid te vervullen. Uit het ABC van het geloof:

De Bijbel leert dat de Heere God volmaakt rechtvaardig is. 'Rechtvaardig en waarachtig is Hij' (Deut. 32: 4). Bij mensen kunnen macht en volmaakte rechtvaardigheid onmogelijk samengaan, maar bij God wel. Hij kan niet anders dan rechtvaardig zijn, het is Zijn diepste wezen.

Elke zonde die we doen is onrechtvaardig tegenover de Heere. Het maakt ons schuldig voor Hem. Je zou verwachten dat God niets meer met mensen te maken wil hebben. Dat is Zijn goed recht. Maar wat een wonder: God wil het Zelf weer goed maken! Door het sterven van Zijn Zoon aan het kruis is de schuld betaald en het onrecht rechtgezet voor iedereen die in Hem gelooft (Titus 3: 3-7). God ziet je dan door het werk van de Heere Jezus als rechtvaardig. Hij wil de vieze, besmeurde kleren van onze zonden uitdoen en ons bekleden met de 'mantel van gerechtigheid' (Jes. 61: 10).

